

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шемети Тетяни Миколаївни на тему «Перехід частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»

В Україні товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) є найбільш розповсюдженою організаційно-правовою формою підприємництва. Створення цих товариств переважно як об'єднань не менше двох осіб з поділом статутного капіталу на частки на практиці породжує питання, пов'язані з переходом частки учасника у статутному капіталі. Аналіз практики, у тому числі судової, вказує, що проблематичними є питання способів відчуження частки, істотних умов і форми договору, який опосередковує таке відчуження, переходу частки у разі виходу або виключення учасника, спадкування частки тощо.

Питання переходу частки учасника у статутному капіталі ТОВ регулюється переважно нормами Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», норми якого не позбавлені недоліків, прогалин та ризиків у регулюванні, зокрема щодо реалізації переважного права на придбання частки учасника, визначення ціни частки, здійснення звернення стягнення на частку тощо, які вказують на потребу подальшого удосконалення законодавства.

З огляду на те, що товариства з додатковою відповідальністю (далі – ТДВ) здебільшого мають подібне до ТОВ законодавче регулювання, зокрема й щодо переходу частки учасника у статутному капіталі, доцільним є об'єднання їх в один предмет дослідження.

В юридичній науці питання переходу частки розглядалися науковцями дотично до досліджуваних ними тем, особливості переходу частки учасника в статутному капіталі ТОВ і ТДВ не були предметом окремого дослідження, а тому залишається низка питань, що потребують подальшого більш детального їх

дослідження, наприклад, щодо предмету договору відчуження частки в статутному капіталі ТОВ та ТДВ, підстав та порядку розрахунку ціни частки, форми договорів з відчуження частки, наслідків виходу чи виключення учасника з ТОВ чи ТДВ тощо.

Викладене підтверджує актуальність та обґрунтованість вибору теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження Т.М. Шемети містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні результати дослідження, новизна яких полягає в тому, що вперше у вітчизняній науці господарського права запропоновано наукові підходи до визначення поняття переходу частки учасника у статутному капіталі ТОВ та ТДВ, підстав та правових наслідків такого переходу частки учасника в статутному капіталі, спрямовані на удосконалення чинного господарського законодавства України.

Наукова новизна одержаних у дисертації результатів конкретизується, в наступних основних положеннях, висновках, пропозиціях:

1. Уперше запропоновано визначення переходу частки учасника у статутному капіталі ТОВ та ТДВ; підстави та порядок розрахунку ціни частки у статутному капіталі ТОВ та ТДВ; умови застосування іншого порядку реалізації переважного права купівлі частки (частини частки) у статутному капіталі учасниками товариства за заздалегідь визначеною статутом ціною; наслідки виходу чи виключення учасника з ТОВ чи ТДВ.

2. Удосконалено положення щодо визначення поняття частки у статутному капіталі ТОВ та ТДВ; визначення поняття «відчуження частки»; предмету договору відчуження частки у статутному капіталі ТОВ та ТДВ; договорів з відчуження частки у статутному капіталі ТОВ та ТДВ; нотаріального посвідчення договорів з відчуження частки у статутному капіталі; набуття всього пакету корпоративних прав товариства (в тому числі права приймати участь в управлінні) третьою особою, яка придбала частку у його статутному капіталі; ціни частки у статутному капіталі; виокремлення етапів застосування переважного права при продажу частки у статутному капіталі товариства.

3. Дістали подальшого розвитку положення щодо характеру корпоративних прав; порядку вступу до ТОВ та ТДВ при переході частки у статутному капіталі; відчуження частки у статутному капіталі ТОВ та ТДВ шляхом виокремлення його стадій та уточнення їх змісту залежно від функціонального призначення; визначення поняття «переважне право на придбання частки (частини частки) у статутному капіталі ТОВ»; уточнення іншого способу здійснення учасниками товариства переважного права купівлі частки у статутному капіталі; правової природи письмового повідомлення учасника про намір продати свою частку (частину частки) третій особі; порядку направлення повідомлення (оферти) про намір продати свою частку; розгляду справ про переведення на себе прав і обов'язків покупця частки (частини частки); порядку звернення стягнення на частку учасника у статутному капіталі ТОВ чи ТДВ.

Наведені результати дослідження є достатньо обґрунтованими, чому сприяли: використання загальних та галузевих методів і прийомів пізнання дійсності, ґрунтовний аналіз наукової юридичної літератури з господарського та суміжних галузей права, законодавства України та іноземних держав (Австралії, Великої Британії, Вірменії, Казахстану, Мальти, Молдови, Німеччини, Білорусі, Росії, США, Узбекистану, Франції), міжнародних актів; узагальнення матеріалів судової практики, статистичних даних, публікацій в періодичних виданнях тощо.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в обґрунтуванні загальнотеоретичних положень щодо правового регулювання переходу частки учасника в статутному капіталі ТОВ та ТДВ та напрямів удосконалення законодавства в цій сфері, спрямованих на підвищення ефективності господарського законодавства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у *нормотворчій діяльності* – при удосконаленні законодавства, яким регулюється перехід частки учасника у статутному капіталі ТОВ та ТДВ, зокрема окремі з них представлено у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо оптимізації врегулювання корпоративних відносин в

Україні» (Додаток А); правозастосовній діяльності – під час правової роботи щодо відносин з переходу частки учасника ТОВ, про що свідчить довідка про впровадження (Додаток В); навчально-методичній роботі при підготовці підручників та навчальних посібників для студентів та аспірантів юридичних закладів вищої освіти, науково-практичних коментарів до кодексів та інших нормативно-правових актів України, викладанні відповідних дисциплін, про що свідчить довідка (Додаток Г).

Дисертація Т. М. Шемети є кваліфікаційною науковою працею, що характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, що мають істотне значення для науки господарського і суміжних галузей права та свідчать про особистий внесок здобувачки в науку.

Опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувачки.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано в п'яти наукових статтях, з яких чотири статті у фахових наукових виданнях України, одна стаття в науковому періодичному виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС, а також п'яти тезах доповідей на науково-практичних конференціях:

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Шемета Т. М. Правова основа переходу частки учасника в статутному капіталі товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю. *Правничий часопис Донецького університету*. 2018. № 1–2 (35–36). С. 113–122.
2. Шемета Т. М. Переважне право учасника товариства на придбання частки іншого учасника. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 1 С. 157–161.
3. Шемета Т. Частка в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: поняття, правова природа. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 1. С. 55–60.
4. Shemeta T. Legal consequences of a member's share transfer within the charter capital of a limited liability company (Правові наслідки переходу частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю). *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 2 (volume 2). С. 181–186.

5. Шемета Т. Про частку в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю в разі виходу або виключення учасника. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 59–63.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Шемета Т. М. Щодо поняття частки в статутному капіталі. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Кривий Ріг, 27 вересня 2018 р.). Кривий Ріг, 2018. С. 265–267.

7. Шемета Т. М. Про оборотоздатність частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав*: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 19 грудня 2018 р.). Харків, 2018. С. 282–286.

8. Шемета Т. М. Момент набуття корпоративних прав при переході частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. *Актуальні проблеми приватного права*: матеріали XVII наук.-практ. конф., присвяч. 97-річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 22 лют. 2019 р.). Харків: Право, 2019. С. 404–407.

9. Шемета Т. М. Генезис законодавства щодо переходу частки учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. *Юридична наука нового часу: традиції та вектори розвитку*: матеріали наук. конф. Одеської школи права (Одеса, 07 березня 2019 р.). Одеса: Гельветика, 2019. С. 39–42.

10. Дорошенко Л. М., Шемета Т. М. Правові наслідки припинення права розпорядження часткою в статутному капіталі щодо корпоративного договору в національному та англійському праві. *Правове забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, інтелектуальний простір*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. пам'яті професора В. Д. Волкова (Хмельницький, 23 квітня 2019 р.). Хмельницький, 2019. С. 128–133

Усі статті опубліковані здобувачкою одноосібно. У тезах «Правові наслідки припинення права розпорядження часткою в статутному капіталі щодо корпоративного договору в національному та англійському праві», які опубліковані у співавторстві з науковим керівником Дорошенко Л.М, здобувачці належить визначення правових наслідків для корпоративного договору у випадку припинення права розпорядження часткою однією з його сторін.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Таким чином, дисертаційна робота Т.М. Шемети відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року №167, виконана здобувачкою особисто, містить нові науково обґрунтовані результати проведеного дослідження теоретичного та практичного спрямування, що мають істотне значення для галузі знань 08 «Право» та свідчать про особистий внесок здобувачки в юридичну науку, зокрема господарського права.

На підставі вищенаведеного дисертацію Шемети Тетяни Миколаївни за темою «Перехід частки учасника в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю» рекомендовано до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

професор кафедри господарського права

Донецького національного університету імені Василя Стуса

академік НАПрН України,

доктор юридичних наук, професор

А.Г. Бобкова

Рецензент

доцент кафедри господарського права

Донецького національного університету імені Василя Стуса

кандидат юридичних наук, доцент

Ю.М. Павлюченко

